

Пролог

Тиша в трьох частинах

Наближався світанок. У шинку «Путь-камінь» запала тиша, і це була тиша в трьох частинах.

Найочевиднішою частиною була безмежна лунка тиша від того, чого не вистачало. Якби перед цим вирувала буря, дощові краплі били б і стукали б по в'юнкому селасу за шинком. Грім бурмотів би, гуркотів би та гнав би тишу вздовж дороги, наче пале осіннє листя. Якби в кімнатах сиділи подорожні, вони потягувалися б і бурчали б, розганяючи тишу, наче крихкі, напівзабуті сни. Якби була музика... але ні, звісно, ніякої музики не було. Власне, нічого з цього там не було, а тому тиша залишалася.

Усередині «Путь-каменя» темноволосий чоловік зачинив за собою двері чорного ходу. Попри непроглядну темряву, прокрався кухнею, пивницею і спустився сходами до підвалу. Він із легкістю, породженою великим досвідом, уникав вільних мостин, які могли застогнати чи зітхнути під його вагою. Кожен повільний крок супроводжувався лише ледь-ледь чутним «туп» по підлозі. Таким чином він додавав до більшої, лункої тиші маленьку, потайну. Виходила своєрідна амальгама, контрапункт.

Помітити третю тишу було нелегко. Ймовірно, послухавши досить довго, її можна було б відчутти в холоді шибок і гладеньких оштукатурених стін кімнати шинкаря. Вона була в темній скрині, що стояла в ногах жорсткого вузького ліжка. А ще вона була в руках чоловіка, який лежав там нерухомо й виглядав перший блідий проблиск прийдешнього світанку.

Цей чоловік мав по-справжньому руде волосся, полум'яно-руде. Очі в нього були темні й відсторонені, а лежав він зі млявістю людини, що вже давно облишила всяку надію на сон.

«Путь-камінь» належав йому, так само як і третя тиша. Так і годилося, бо це була найбільша тиша з трьох, яка огортала інші. Вона була глибока й широка, як кінець осені. Вона була важка, як великий обточений річкою камінь. Вона була терплячим звуком людини, що чекає власної смерті, схожим на той, який видає зрізана квітка.

Розділ перший

Яблуко й бузина

Знуджений Баст, горблячись, сперся на довгий шинквас із червоного дерева.

Оглянувши порожню залу, він зітхнув і заходився порпатись у речах, доки не знайшов чисту ляну ганчірку. А тоді з покірним виглядом узявся натирати частину шинкваса.

За мить Баст нахилився вперед і примружився, роздивляючись якусь малопомітну цятку. Пошкрябав її й нахмурився, зобачивши маслянисту пляму, яку залишив пальцем. Прихилився ближче, похукав на шинквас і енергійно його потер. Відтак зупинився, сильно дихнув на дерево й написав у імлі непристойне слово.

Відкинувши ганчірку, Баст пішов серед порожніх столиків і стільців до широких вікон шинку. На одну довгу мить зупинився біля них, дивлячись на ґрунтову дорогу, що тягнулася крізь центр містечка.

Баст ще раз зітхнув і заходив залою. Рухався він із невимушеною грацією танцівника й цілковитою безжурністю кота. Одначе, коли він провів руками крізь темне волосся, цей жест вийшов збентеженим. Його блакитні очі безперестанку оглядали залу, неначе шукаючи виходу. Неначе шукаючи чогось такого, чого він не бачив уже сто разів.

Проте нічого нового не було. Порожні столи та стільці. Порожні табурети перед шинквасом. На стільниці позаду шин-

кваса бовваніли дві здоровезні бочки, одна для віскі, одна для пива. Між бочками стояв багатючий асортимент пляшок усіх кольорів і форм. А над пляшками висів меч.

Бастів погляд ізнов упав на пляшки. Він зосередився на них, замислившись на одну довгу мить, а тоді знову зайшов за шинквас і витягнув важкий глиняний кухоль.

Глибоко вдихнувши, Баст навів пальця на першу пляшку в нижньому ряду й почав наспівувати, рахуючи пляшки в ньому.

Клен і клин.

Як хочеш, на!

Жар і попіл.

Бузина.

Закінчив він наспівувати, показуючи пальцем на низеньку зелену пляшку. Викрутив корок, замріяно надпив із пляшки, а тоді скривився і здригнувся. Хутко поставив її й натомість узяв вигнуту пляшку червоного кольору. Надпив трохи і з неї, задумливо потер вологими губами, відтак кивнув і налив щедрю порцію собі в кухоль.

Навів пальця на наступну пляшку і знову заходився рахувати:

Лебідь. Леді.

Ніч, зірки.

Лози. Сльози.

Є свічки.

Цього разу Баст зупинився на прозорій пляшці із блідо-жовтим напоєм. Висмикнув корок і вилив чимало до кухля, не завдавши собі клопоту скуштувати трунку. Відставив пляшку, взяв кухоль і театралью покрутив ним, а тоді наповнив рота. Зблиснув усмішкою і злегка вдарив нову пляшку пальцем. Від цього вона легенько дзенькнула, а тим часом Баст ізнову розпочав свій мелодійний наспів:

Зерна. Жорна.

Древо й камінь.

Вітер, води...

Рипнула мостина, і Баст підвів погляд, ясно всміхнувшись. — Доброго ранку, Реші.

Рудоволосий шинкар стояв біля підніжжя сходів. Обтер руки з довгими пальцями об чистий фартух і довгі рукави.

— Наш гість уже прокинувся?

Баст заперечно хитнув головою.

— Не ворухиться й не подає жодного звуку.

— Йому випало кілька непростих днів, — зауважив Коут. — Мабуть, це дається взнаки, — він завагався, а відтак підняв голову й понюхав. — Ти що, пив?

Запитання радше було виявом цікавості, ніж звинуваченням.

— Ні, — відповів Баст.

Шинкар здійняв брову.

— Я дегустував, — сказав Баст із наголосом на останньому слові. — Дегустація передує питтю.

— А... — промовив шинкар. — Отже, ти готувався випити?

— Крихітні Боги, так! — вигукнув Баст. — І випити без жодних обмежень. А чим ще в біса можна зайнятися? — Баст витягнув свій кухоль із-під шинкваса й зазирнув у нього. — Я сподівався на бузину, але мені дісталася якась диня, — він задумливо покрутив кухлем. — І ще щось пікантне, — знову трохи випив і замислено примружив очі. — Кориця? — спитав і поглянув на ряди пляшок. — А в нас узагалі ще є бузина?

— Вона десь там, — сказав шинкар, не дивлячись на пляшки. — Басте, зупинися на хвильку й послухай. Нам треба поговорити про те, що ти зробив учора.

Баст остовпів.

— А що я зробив, Реші?

— Ти зупинив оту істоту з Мелу, — відповів Коут.

— А... — Баст розслабився і зневажливо махнув рукою. — Реші, я просто її сповільнив. Ото й усе.

Коут хитнув головою.

— Ти збагнув, що то не просто якийсь божевільний. Намагався нас попередити. Якби не твої прудкі ноги...

Баст насупився.

— Реші, я був не такий уже й прудкий. Та істота здолала Шепу, — він опустил погляд на добре вимиті мостини біля шинкваса. — Шеп мені подобався.

— Усі інші думатимуть, що нас урятував ковальчук, — сказав Коут. — І це, мабуть, на краще. Проте я знаю правду. Якби не ти, воно перебило б тут усіх.

— Ох, Реші, це просто не так, — відповів Баст. — Ви вбили б його, як курку. Я просто добрався до нього першим.

Шинкар відмахнувся від цих слів і промовив:

— Я тут задумався через учорашнє. Замислився про те, як зробити це місце трішки безпечнішим. Чув коли-небудь «Лови білих вершників»?

Баст усміхнувся.

— Реші, ця пісня була нашою, перш ніж стати вашою.

Він вдихнув і заспівав приємним тенором:

Коні білії, мов сніг,
Срібно-біла зброя в них.
Усі у свіжому гіллі,
Зелень, червіль на чолі.

Шинкар кивнув.

— Саме та строфа, яку я згадав. Як думаєш, ти міг би подбати про це, тимчасом як я готуватиму все тут?

Баст енергійно кивнув і мало не побіг, але спинився біля дверей кухні.

— Ви ж без мене не почнете? — тривожно запитав він.

— Ми почнемо, щойно наш гість буде ситий і готовий, — запевнив Коут. А тоді, побачивши, якого виразу набуло обличчя його учня, трохи злагіднів. — Гадаю, що за таких умов у тебе є година чи дві.

Баст зазирнув у двері, відтак поглянув назад.

Обличчя шинкаря на мить звеселилося.

— І я тебе покличу, перш ніж ми почнемо, — він махнув однією рукою, ніби відганяючи співрозмовника. — А тепер іди.

Чоловік, який називав себе Коутом, займався своїми звичними справами в шинку «Путь-камінь». Рухався він як годинниковий

механізм, як фургон, що котиться добре второваними коліями на дорозі.

Спершу хліб. Чоловік змішав руками борошно, цукор і сіль, не завдаючи собі клопоту їх відміряти. Додав трохи закваски із глиняного глека в коморі, замісив тісто, а тоді зліпив округлі буханці й поставив підійматися. Вигріб із пічки на кухні попіл і запалив вогонь.

Далі він перейшов до загальної зали й розвів вогонь у чорному кам'яному каміні, вимівши попіл із величезного вогнища уздовж північної стіни. Накачав води, помив руки й виніс із льоху шматок баранини. Нарізав свіжих трісок для розпалу, заніс дров, поплескав по хлібу, що підіймався, й переставив його поближче до нагрітої пічки.

А тоді в нього раптом не зосталося справ. Усе було готове. Все було чисте й упорядковане. Рудоволосий чоловік стояв за шинквасом, і його погляд мало-помалу вертався з якоїсь далечини, зосереджуючись на тому, що було тут і зараз, на самому шинку.

Погляд зупинився на мечі, що висів на стіні над пляшками. Меч був не надто гарний, не ошатний і не примітний. Він був по своєму загрозливий. Загрозливий, як висока круча. Він був сірий, без жодної плями й холодний на дотик. Гострий, наче бите скло. На чорній деревині дошки, до якої був прикріплений меч, було вирізьблено одне слово: «Примха».

Шинкар почув важкі кроки на дерев'яному помості за дверима. Засув на дверях шумно заторохтів, а далі пролунало гучне «аго-о-ов» і гупання у двері.

— Секунду! — гукнув Коут. Помчавши до парадних дверей, він повернув важкий ключ у яскравому латунному замку.

Грем стояв, занісши товсту руку, щоб постукати у двері. Коли побачив шинкаря, його обвітрене лице розпливлося в усмішці.

— Баст ізнову почав усе за тебе? — запитав він.

Коут поблажливо всміхнувся.

— Гарний він хлопака, — сказав Грем. — Тільки трішки при- телепуватий. Я думав, що у вас сьогодні може бути зачинено, — він прокашлявся й на мить позирнув на свої ноги. — За таких обставин я не здивувався б.

Коут поклав ключ у кишеню.

— У нас, як завжди, відчинено. Чим можу допомогти?

Грем вийшов із дверей і кивнув на вулицю. Там на візку неподалік стояли три бочки. Новенькі, зі світлої відшліфованої деревини, з яскравими металевими обручами.

— Я вчора знав, що не засну, то склепав для вас останню. До того ж чув, що сьогодні зайдуть Бентони з першими пізними яблуками.

— Я дуже це ціную.

— Гарні, надійні, витримують усю зиму, — Грем підійшов і з гордістю постукав одним зігнутих пальцем об бочку. — Що може прибити голод краще, ніж зимове яблучко? — підвів погляд із блиском в очах і знову постукав по бочці. — Дійшло? Прибити!

Коут трохи застогнав, потираючи лице.

Грем захихотів собі під носа і провів рукою по одному з яскравих металевих обручів на бочці.

— Я ще й не робив до цього бочок із латунню. Але ці вийшли такі гарні, що я на краще й не надіявся. Якщо не залишаться щільними, дай мені знати. Я про них подбаю.

— Радий, що це не надто тебе обтяжило, — промовив шинкар. — У льоху буває вогко. Я побоююся, що залізо просто заржавіло б за кілька років.

Грем кивнув і відповів:

— Діло кажеш. Мало хто думає на майбутнє. — Він потер руками. — Не хочеш мені підсобити? Дуже не хотів би впустити бочку й подрятати тобі долівку.

Вони взялися до справи. Дві з бочок із латунними обручами перейшли до підвалу, тоді як третю занесли за шинквас, пронесли крізь усю кухню й поставили в коморі.

Опісля чоловіки повернулися до загальної зали, кожен до свого боку шинкваса. На мить запала тиша: Грем оглядав порожню пивницю. Табуретів біля шинкваса стояло на два менше, ніж мало бути, а на місці одного столу з'явилася порожнеча. У впорядкованій пивниці такі речі впадали в око, наче випали зуби.